

PAPER DETAILS

TITLE: AFYON BÖLGESİNİN GÜNEYDOĞUSUNDAKI PERMO-KARBONİFER BULUNTUSU
HAKKINDA NOT

AUTHORS: Bilge ERISEN

PAGES: 1-4

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/583726>

AFYON BÖLGESİNİN GÜNEYDOĞUSUNDAKİ PERMO-KARBONİFER BULUNTUSU HAKKINDA NOT

Bilge ERİŞEN*

Afyon ilinin güneydoğusundaki Değirmendere, Kızıldağ ve Cumhuriyet köylerinin arasındaki sahada otokton Paleozoyik temele ilişkin olarak Permo-Karbonifer yaş konağında yerleşmiş fosiller elde edilmiştir (Şek. 1).

Bu bölge dahilinde ve çevresinde daha önce Chaput (1931), Parejas (1941), Blumenthal (1947), Brennich (1954), Abdüsselâmoğlu (1958), Brunn ve diğerleri (1971) araştırmalar yapmışlardır. Sözü edilen araştırmacılar Paleozoyik temeli fosil yetersizliği nedeniyle genellikle eşleştirme yoluyla yaşlandırmaya çalışmışlardır.

1971 yılında Afyon ilinin güneydoğusunda, jeotermal enerji etütleri yapmak amacıyla sürdürülen incelemeler sırasında, Paleozoyik temele ait formasyonlar içinde Permo-Karbonifer fosilleri bulunmuş ve durumla ilgili rapor Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü arşivlerine intikal etmiştir (Erişen, 1972).

Tetkik sahamızda, Permo-Karbonifer fosilleri taşıyan Paleozoyik temelden başka bu temeli örten Pliyosen çökelleri ve Kuvaterner oluşukları yer alır.

Bölgedeki Paleozoyik temeli; (a) Sultandede şisti, (b) Yalmzağaç formasyonu, (c) Karabasan kalkerini oluşturur. Bunlardan, Yalmzağaç formasyonu ve Karabasan kalkerini Permo-Karbonifer fosilleri barındırmaktadır.

Yalmzağaç formasyonu. — Kızıldağ köyünün kuzeybatısındaki Yalmzağaç tepede gelişmiştir. Kaya birimleri kuvarsit, şist kuvarsit, mermer, ara ara kalkışit, fillit, muskovit-kuvars şist, kalker-kristalize kalker (sparit) ardalanmalıdır (Şek. 2). Kalker-kristalize kalker (sparit) seviyeleri fosillidir. Crinoid ve Bryozoa'lar boldur.

Yalmzağaç tepenin 200 m güneyinden alınan bir numenin inceleme sonuçları şöyledir:

Litoloji : Sarımtırak renkli fusulinli sparit

Fauna : Fusiella ?

Yaş : Moskoviye-Sakmariye

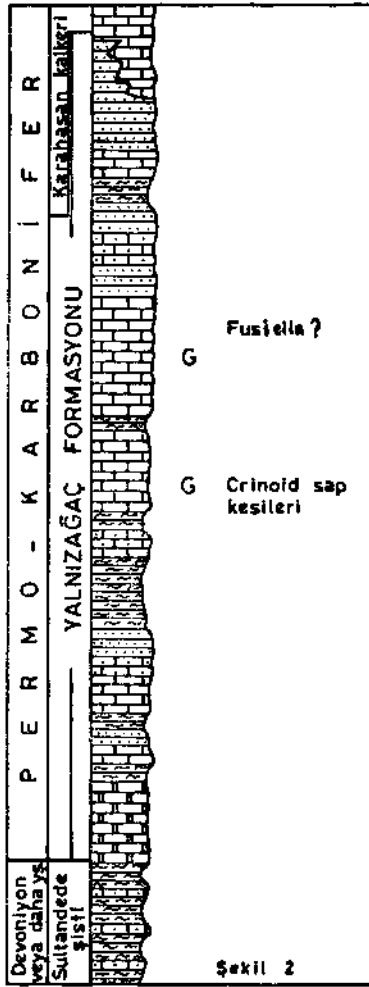
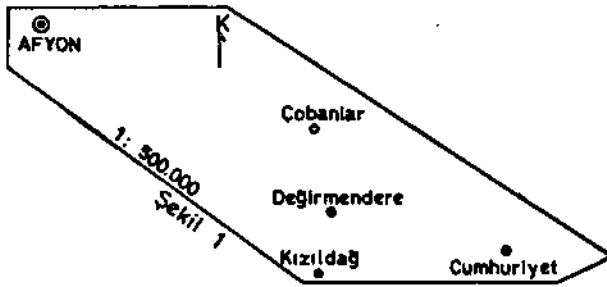
Formasyon yukarıdan Karabasan kalkerini ile konkordan olarak örtülmektedir. Ayrıca Yalmzağaç formasyonu ile Karabasan kalkerini arasında yanall geçiş de vardır.

Karabasan kalkerini. — Değirmendere köyünün Karabasan mahallesi doğusunda tipik olarak gelişmiştir. Formasyonu oluşturan kaya birimleri kalker, kristalize kalker (mikrit, sparit), mermer, ara ara kalkışit, muskovit-kuvars-şist, fillit ardışıklığından kuruludur (Şek. 3).

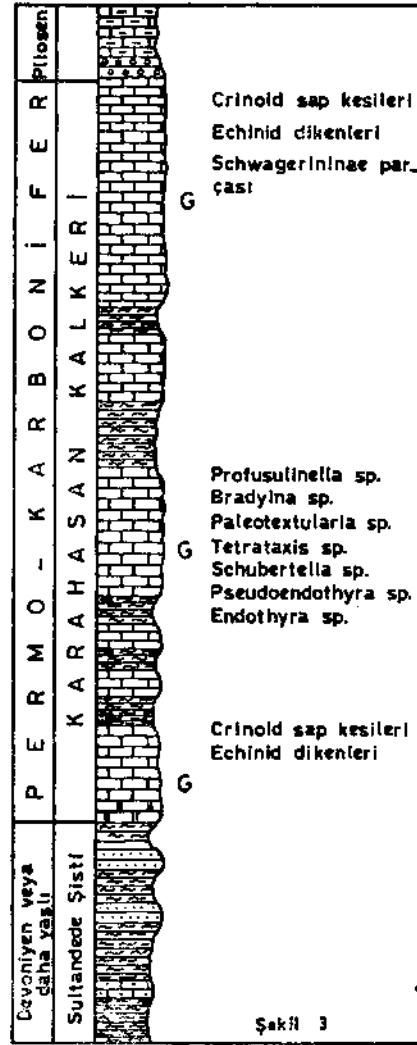
Alınan numunelerde fosiller ve yaş konağı aşağıdaki gibi saptanmıştır:

— Karabasan mahallesinin doğusundaki Koca tepenin kuzeyinde:

* Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü, Petrol ve Jeotermal Enerji Dairesi, Ankara.

Şekil 2
Yalnızığaç Tepesi'nden
0 20 30 40m.

Şekil 3
Karahasan Mahallesi'nden

Şek. 1,2,3 - Yalnızığaç formasyonu ve Karabasan kalkerinin tip kesitleri.

- 1 - Gözenekli kalker; 2 - Taban konglomerası; 3 - Kristalize kalker, kalker, kalkşist;
4 - Mermer; 5 - Şistli kuvarsit; 6 - Kuvarsit; 7 - Muskovit-kuvars şist, fillit; 8 - Fosilli yer.

Litoloji : Bej renkli sparlaşmış biyomikrit

Fauna : *Profusilinella* sp., *Bradyina* sp., *Paleotextularia* sp., *Tetrataxis* sp., *Schubertella* sp., *Pseudoendothyra* sp., *Endothyra* sp.

Yaş : Orta Karbonifer

— Karabasan mahallesinin güneydoğusunda:

Litoloji : Koyu kahverengi biyosparit

Fauna : Crinoid sap kesileri, Echinid dikenleri, bir adet Schwagerininae parçası

Yaş : Üst Karbonifer-Üst Permian

— Değirmendere köyünün güneyindeki Kocakoyak burnunda:

Litoloji : Siyah renkli sparlaşmış mikrit

Fauna : *Globivahna* sp., *Ammovertella* sp., *Permocakulus* sp.

Yaş : Permian

— Cumhuriyet köyünün güneydoğusundaki Elbiz dere vadisinde:

Litoloji : Bej renkli sparlaşmış mikrit

Fauna : *Pusulma* sp., *Ammodiscus* sp.

Yaş : Karbonifer

— Cumhuriyet köyünün güneyinde:

Litoloji : Gri renkli kalker

Fauna : *Endothyra* sp., *Plectogyra* sp., *Archæodiscus* sp., *Ammodiscus* sp.

Yaş : Karbonifer

Karabasan kalkerini tavanında aşıl diskordansla Pliosen çökelleri kuruludur.

SONUÇ

Daha önceki yıllarda eşleştirmeli olarak yaşlandırılan Paleozoyik formasyonlardan Yalnızığaç formasyonu ve Karabasan kalkerinin Orta Karboniferden-Üst Permian'e kadar yayımlı olduğu anlaşılmıştır. Elde edilen bu yaş bulguları ve ekli olarak verilen tip kesitler yörede hayli yaygın olan fakat fosil bulunamayan benzer formasyonların eşleştirme ile yaşlarının tasarlanmasına yardımcı olabilecektir.

KATKI BELİRTME

Toplanan fosilli kayaların yaş tayinlerini yapan E. ÇataPa ve fosil bulgularının yayınlanması için destek olan C. Göncüoğlu'na teşekkür ederim.

Yayına verildiği tarih, 15 Aralık 1982

DEĞİNİLEN BELGELER

- Abdüsselâmoğlu, Ş., 1958, Sultan Dağlarının jeolojisi: Maden Tetkik ve Arama Enst. Rap., 2669 (yayımlanmamış), Ankara.
- Blumenthal, M., 1947, Seydişehir-Beyşehir hinterlandındaki Toros Dağlarının jeolojisi: Maden Tetkik ve Arama Enst. Yayınları, seri D, 2, Ankara.
- Brennich, K., 1954, Bericht über die Gelaendearbeiten auf den kartenblaettern 90/1, 90/2, 90/3, 90/4, 91/J, 91/3: Maden Tetkik ve Arama Enst. Rap., 1954 (yayımlanmamış), Ankara.
- Brunn, J.H., 1971, Outline of the geology of the "Western Taurids: Petroleum Exploration Society of Libya, Tripoli.
- Chaput, E., 1931, Esquisse de l'évolution tectonique de la Turquie: İstanbul Üniversitesi Jeoloji Bölümü Yayınları, 6.
- Erişen, B., 1972, Afyon-Heybeli (Kızılkilise) jeotermal araştırma sahasının jeolojisi ve jeotermal enerji olanakları: Maden Tetkik ve Arama Enst. Rap., 5490 (yayımlanmamış), Ankara.
- Parejas, E., 1941, Sandıklı, Dinar, Burdur, İsparta ve Eğirdir bölgesinde yapılan jeolojik löveler hakkında rapor: Maden Tetkik ve Arama Enst. Rap., 1390 (yayımlanmamış), Ankara.
- , MTA paleontoloji tetkik ve tayin raporları: 1968/46, 1971/35, 1972/20.